

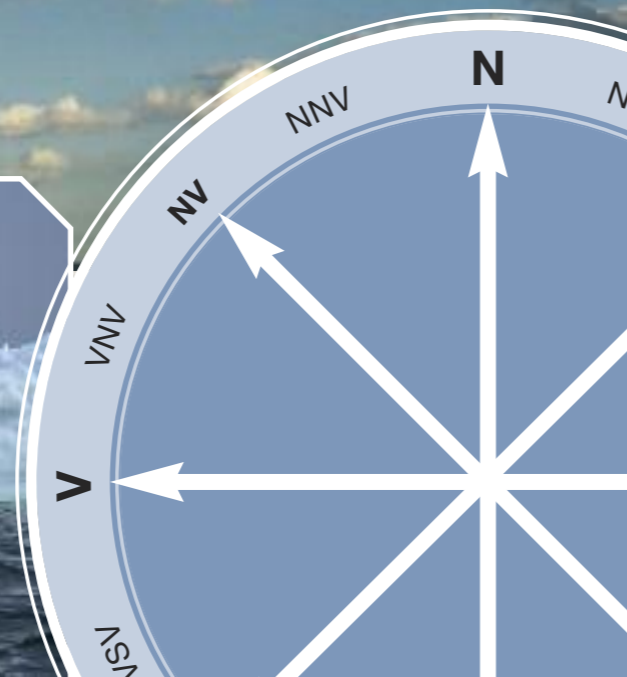
Olivers rejse

VIKINGESKIBS
MUSEET

Skoletjenesten

Hej!

Jeg hedder Oliver. Jeg er 11 år gammel, og jeg har lige haft et fedt eventyr! Jeg bor sammen med min mor. Hun er lærer, og hun er meget interesseret i historie. Min mor er rigtig sød. En gang imellem får hun bare nogle underlige idéer. Engang læste min mor for eksempel nogle bøger om vikingerne. Så fik hun den idé, at vi skulle sejle til Amerika i hendes gamle båd. Så kunne vi rigtig snakke sammen,

sagde hun. Jeg prøvede virkelig at fortælle min mor, at det var en dårlig idé. Hun hører bare aldrig efter, hvad jeg siger. Men det var nu fint at slippe for skolen så længe. Båden var en lille træbåd. Den havde hverken kahyt eller tag. Men der var ikke råd til noget bedre. Min mor mente sagtens, den kunne holde. Den har jo sejlet til både Norge og Sverige, sagde hun.

Det her er min mors båd. Sejlet hedder et råsejl, og det er vist ret gammeldags. Ligesom min mor! Når det blæste, kom bølgerne ind over bådens røling. Så skulle jeg øse det ud igen med en kop. Nederen arbejde!

Vikingerne sejlede også på det nordlige Atlanterhav. De nåede både til Shetlandsøerne, Færøerne, Island og Grønland, og nogle af dem blev boende der.

Den første viking, der bosatte sig på Grønland, var Erik den Røde. Det var hans søn Leif den Lykkelige, der opdagede Amerika omkring år 1000.

Det endte med, at jeg sagde okay. Men jeg måtte hellere forberede mig lidt. Jeg brugte YouTube, Google og min geografibog fra skolen. Og jeg skrev og tegnede de vigtigste ting ind i mit kladdehæfte. Min mor pakkede sin taske med sin GPS, sin islandske sweater, masser af dåsetun, en flaske vin og sit kompas. Jeg pakkede min taske med mit kladdehæfte, en kniv, en magnet, en synål og mit skoleatlas. Og mobilen, så jeg kunne sms'e hjem

til vennerne. Eller ringe efter hjælp, hvis min mors plan kiksede.

Først skulle vi til Bergen i Norge. Så mod vest til Shetlandsøerne. Så nordvest til Færøerne, og igen nordvest til Island. Så mod vest til Grønland (hvor der er isbjørne!), syd om Grønland og igen mod vest til Canada. Og til sidst skulle vi bare følge kysten ned til Newfoundland. Jeg ville gerne skrive dagbog imens. Så kunne jeg huske turen bagefter. Her er min dagbog!

Her er turen. Den er omkring 6000 km. Rimelig langt, men det tog også over en måned, hvor vi sejlede rigtig meget!

Dag 1

Norge.
Flot land med mange bakker og fjelde, man kunne holde øje med ude fra havet.

Plop! Sådan siger det, når min mors pose med kompas, penge og GPS ryger i vandet. Virkelig flot, mor! Nu har vi hverken GPS eller kompas. Min mor vil helst vende om. Men vi aftaler, at hvis hun bare sejler båden, så skal jeg nok finde vej. 'Ih, så skal vi rigtig arbejde sammen!', svarer hun og ser helt glad ud igen.

Lige nu sidder jeg og kigger på mit skoleatlas, hvor jeg har tegnet vores rute ind. Vi kan sagtens sejle samme vej uden GPS. Hvis jeg bare tænker mig om. Først skal vi jo til Bergen. Det er ikke noget problem. Den vej sejlede vi sidste sommer. Jeg kan huske mange af de steder, vi kom forbi. F.eks. kan jeg huske, hvordan fyrtårnet på Lindenes i Sydnorge ser ud fra havet. Det er lidt ligesom at finde vej til skole. Altså at kunne genkende særlige ting og så vide, hvor man er.

Dag 3

Det går godt. Vi sejler op langs Norges kyst, og jeg ved, hvor vi er. Vi er nok i Bergen i morgen. Så kan vi få noget ordentligt mad i stedet for dåsetun. Min mor har snakket om at købe en ny GPS. Men det har vi altså ikke råd til.

Jeg sidder i båden og ser op på himlen. Solen skinner stadig, og der er ikke ret mange skyer. Men der er nogen, og de kan sige noget om vejret. Jeg kan genkende nogle af de forskellige slags skyer. Små hvide skyer, der ligner vat, betyder for det meste godt vejr. Hvis skyerne har uskarpe kanter, er helt mørke og dækker for solen, betyder det dagsregn.

Lige nu er der kun nogle små hvide skyer på himlen. Så kommer det gode vejr nok til at holde. Dejligt! Jeg læner mig tilbage og lader solen varme mit ansigt. Vennerne derhjemme får lige et par sms'er. Mest for at drille dem med, hvor fedt her er ude på vandet. Men også for at fortælle, at jeg savner dem lidt.

Skyer er lavet af små vanddråber eller iskrystaller, der svæver i luften. Når skyens vanddråber eller iskrystaller bliver for tunge til at svæve, falder de som nedbør. Nedbør kan være regn, sne, hagl eller slud.

- **Regn:** Vanddråber
- **Sne:** Iskrystaller
- **Hagl:** Vanddråber, som er frosset til iskugler
- **Slud:** En blanding af regn og sne.

Min mors kompas inden han fumlede det ned på bunden af havnen. Det er vist fra dengang, hun var spejder.

1. **Cumulus – Blomkål-skyer eller Smukt-vejr skyer:** Skyerne ligner luftige bolde af vat. De kan i toppen ligne blomkål, mens undersiden er flad. Toppen er tit hvid og undersiden lysegrå.

2. **Altostratus – Lammeskyer:** Skyerne er trådede eller bølgede. De har flere nuancer af hvid og grå. De kan være et varsel på regn.

3. **Cirrocumulus – Makrelskyer:** Skyerne ligger som små bølger af hvide flager eller krusninger på himlen.

4. **Cirrostratus:** Skyerne ligger som et hvidt skyslør, som helt eller delvist dækker for himlen. De varsler varme og medfølgende regn.

5. **Nimbostratus – Iagskyer:** Skyerne har uskarpe kanter og underside. De ligger som et regnfylt mørkegråt lag, der dækker for solen. Varsler ofte dagsregn.

6. **Cirrus – Fjerskyer:** Skyerne ligger som adskilte skyer i form af hvide tråde eller smalle bånd. De har et silkeagtigt skær. De er tegn på, at dårligt vejr nærmer sig.

7. **Stratocumulus – Bølgeskyer:** Skyerne er tætte med en bølget underside. De ligger ofte i lange bånd. De opstår ofte ved opklaring efter en regnbyge.

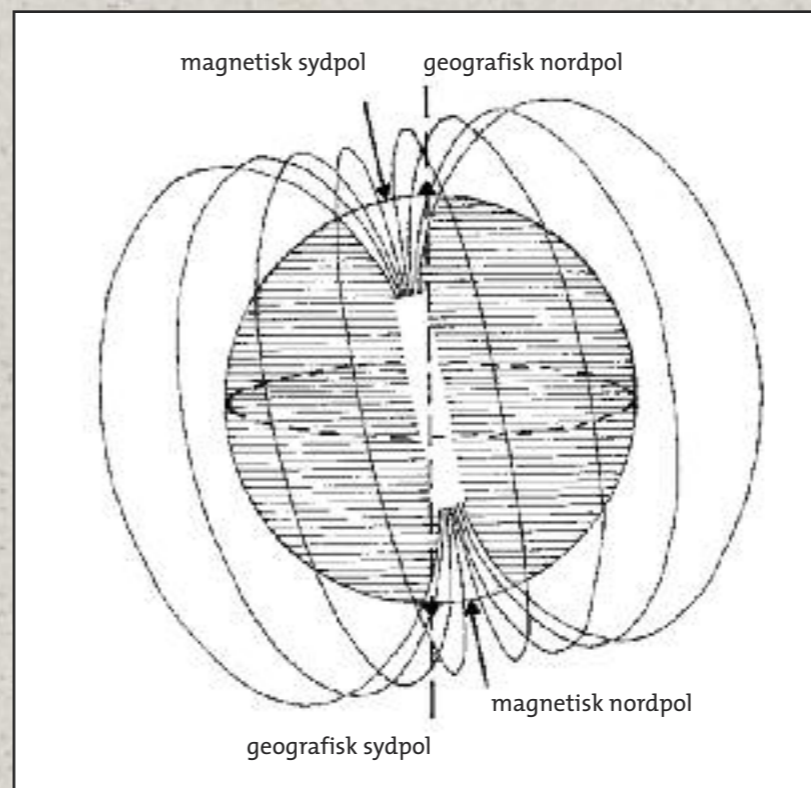
8. **Cumulonimbus – Amboltsky:** Skyerne er tætte og kan blive flere kilometer høje. De kan minde om et bjerg, tårn eller ambolt. Skyens underside er ofte mørk. De bringer ofte både torden, lyn og byger.

En magnet har to poler, en nordpol og en sydpol. To ens poler frastøder hinanden. To forskellige poler tiltrækker hinanden. Nordpolen er som regel malet rød og sydpolen er hvid. Magneter tiltrækker metaller som jern, nikkel eller kobolt.

Mit synålskompas! Det er godt nok ret primitivt, men det virker.

Det her forestiller jordens magnetfelt.

Et kompas peger mod nord, fordi jorden opfører sig som én stor magnet. Jordens magnetiske sydpol tiltrækker kompasnåleens nordpol. Jordens magnetiske sydpol ligger tæt på den geografiske nordpol, men ikke helt samme sted. Det betyder, at en kompasnål ikke peger helt præcis mod nord.

Dag 6

Vi er lige sejlet fra Bergen, hvor vi fik mere mad og vand. Jeg fik opladet telefonen. Nice! Nu skal vi bare sejle stik vest. Så kommer vi til Shetlandsøerne. Der er bare et lille problem. Vi må sejle væk fra kysten for at komme derover. Så kan jeg jo ikke se ind på land for at finde ud af, hvor vi er. Men jeg har tænkt på en løsning. Min mors kompas ligger jo på bunden af havnen derhjemme. Så jeg vil lave et nyt selv. Jeg tager proppen fra den flaske vin, min mor tog med. Så tager jeg magneten og synålen fra min egen taske. Jeg stryger magnetens nordpol hen over nålen 20-25 gange i samme retning. På den måde bliver nålen magnetisk. Nu skal den igennem proppen. Og så bare ned i en skål med vand. Yes, det virker! Den ene ende af nålen peger mod nord, og så er det jo let nok at finde de andre verdenshjørner. Hvis man ser mod nord, er syd bagved, øst er til højre og vest er til venstre.

Her er en af de måger, som er ved Shetlandsøerne.

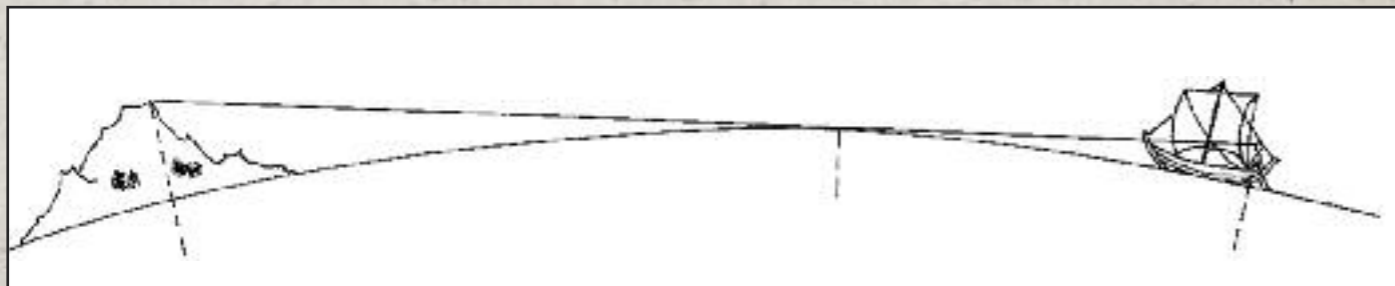

Jorden er rund. Derfor kan man ikke se ting, der er for langt væk. Men hvis tingen er høj nok, kan man se toppen af den over horisonten.

Dag 7

Der er ikke så meget plads i båden, og mig og min mor er hele tiden tæt på hinanden. Vi snakker sammen, og min mor fortæller spændende historier. De handler om vikinger, sørøvere og opdagelsesrejsende. Normalt hører jeg ikke efter, når hun fortæller. Men når man sidder ude i en båd midt på havet, bliver det mere levende. Det er bare lidt nederen, at der ikke er mobil-dækning her.

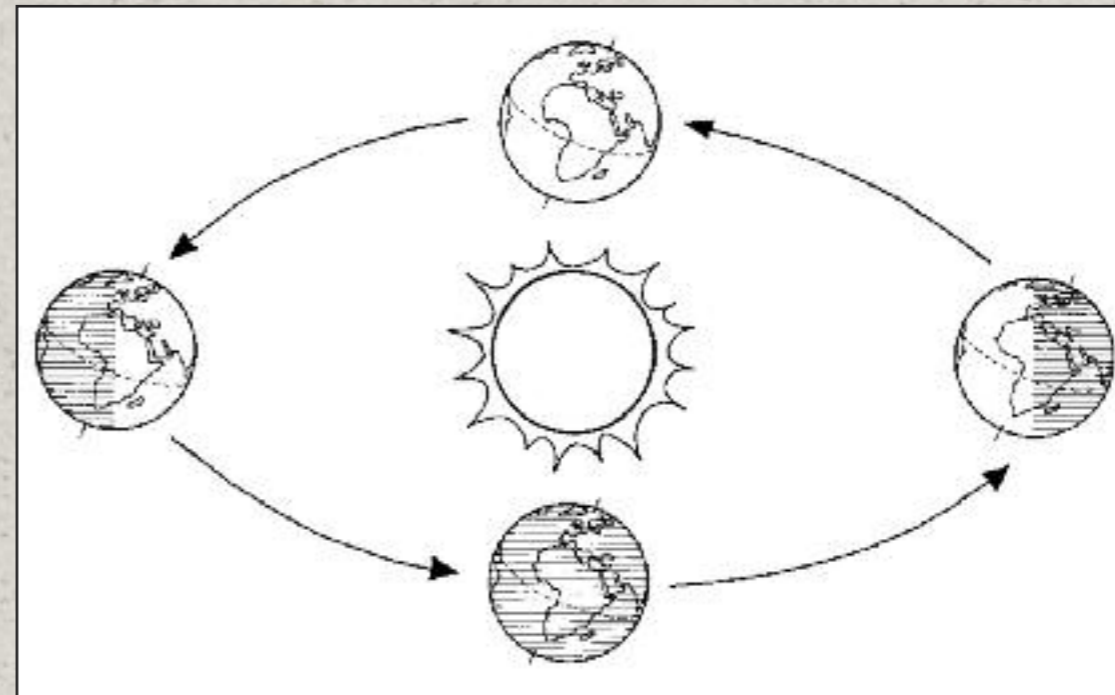
Nu kan jeg høre fugleskrig. Om lidt kan jeg nok se fuglene flyve over mit hoved. Det må betyde, at der er land i nærheden. Ja, nu dukker Shetlandsøerne op over horisonten. Fordi jorden er rund, skal man ret tæt på land for at få øje på det.

Dag 9

Vi er lige sejlet fra Shetlandsøerne mod nordvest. Vi skulle gerne komme til Færøerne om et par dage. Vi bruger stadig synåls-kompasset. Man skal bare lige huske at stryge magneten hen over nålen en gang imellem.

Vejret er stadig fantastisk, men det er jo også sommer. Jeg er virkelig glad for, at vi ikke rejste om vinteren, hvor der er koldt og mørkt. Lige nu er der et par uger til sankthans. Det er årets længste dag. Det hedder også sommersolhverv. Bagefter får vi mindre og mindre sol indtil vintersolhverv. Min mor har lige fortalt, at vikingerne holdt jul ved vintersolhverv. Det var for at fejre, at det blev lysere.

Jorden er ét år om at komme rundt om solen. Årstiderne skifter, fordi jorden bevæger sig rundt om solen, og fordi jorden hælder i forhold til sin bane om solen. Når jordens nordpol hælder hen imod solen, er det sommer på den nordlige halvkugle og vinter på den sydlige. Et halvt år efter hælder jordens nordpol væk fra solen. Så er der vinter på den nordlige halvkugle og sommer på den sydlige. Imellem sommer og vinter er det forår og efterår.

Færøerne. Hvor der er mobildækning. Yes!

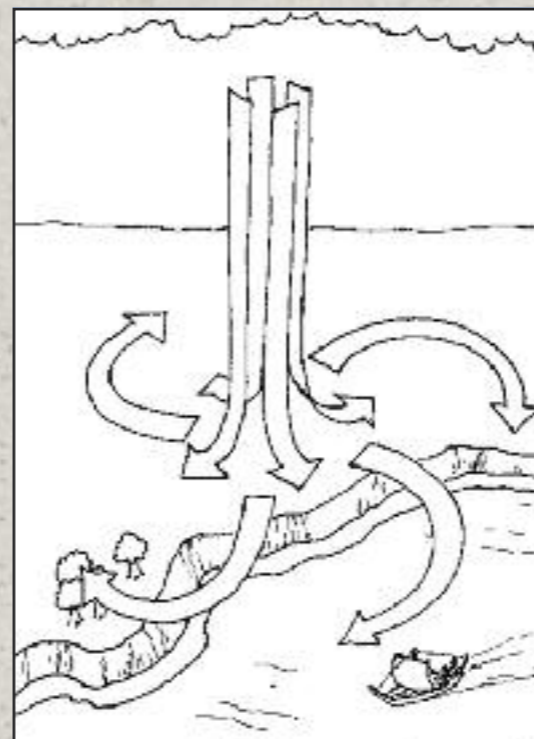
Dag 11

Så er vi på Færøerne. Her lugter af får og tørfisk! Men der er mobildækning igen. Yes! Jeg har brugt halvdelen af dagen på at sms'e hjem. Jeg har fortalt om alle de ting, jeg allerede har oplevet. Og så har

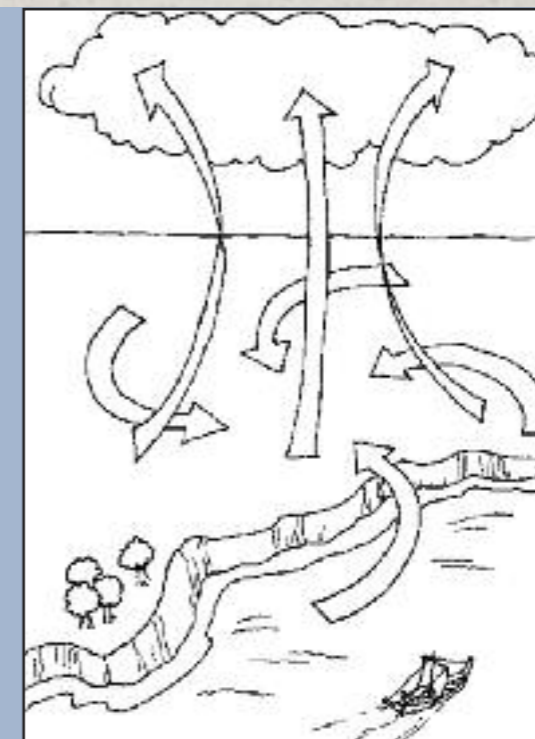
jeg fået at vide, hvad der sker derhjemme imens. De har lige været på hyttetur med klassen. Jeg ville rigtig gerne have været med! Det lød mega hyggeligt.

Dag 14

Vi er lige sejlet fra Færøerne med kurs mod Island. Det blæser lidt mere nu, end det har gjort før. Heldigvis blæser vinden den rigtige vej. Vinden er vigtig, når vi sidder i en sejlbåd. Lige nu har vi vinden ind skråt bagfra. Medvind er godt, når man sejler. Ligesom når man cykler.

Vind er luft, der bevæger sig. Om dagen bliver luften over land varmet hurtigere op end luften over havet. Så stiger luften over land opad. Det gør, at der er lavtryk over land, der hvor den varme luft er steget op. Så bliver den køligere

luft over havet 'suget' hen til land, hvor den varme luft var før. Det kaldes havbrise. Om natten er det omvendt. Så stiger den varme luft over havet til vejrs og luften blæser fra land ud over vandet. Det kaldes landbrise.

Her er tegninger af højtryk og lavtryk. Det er min mors båd på tegningen.

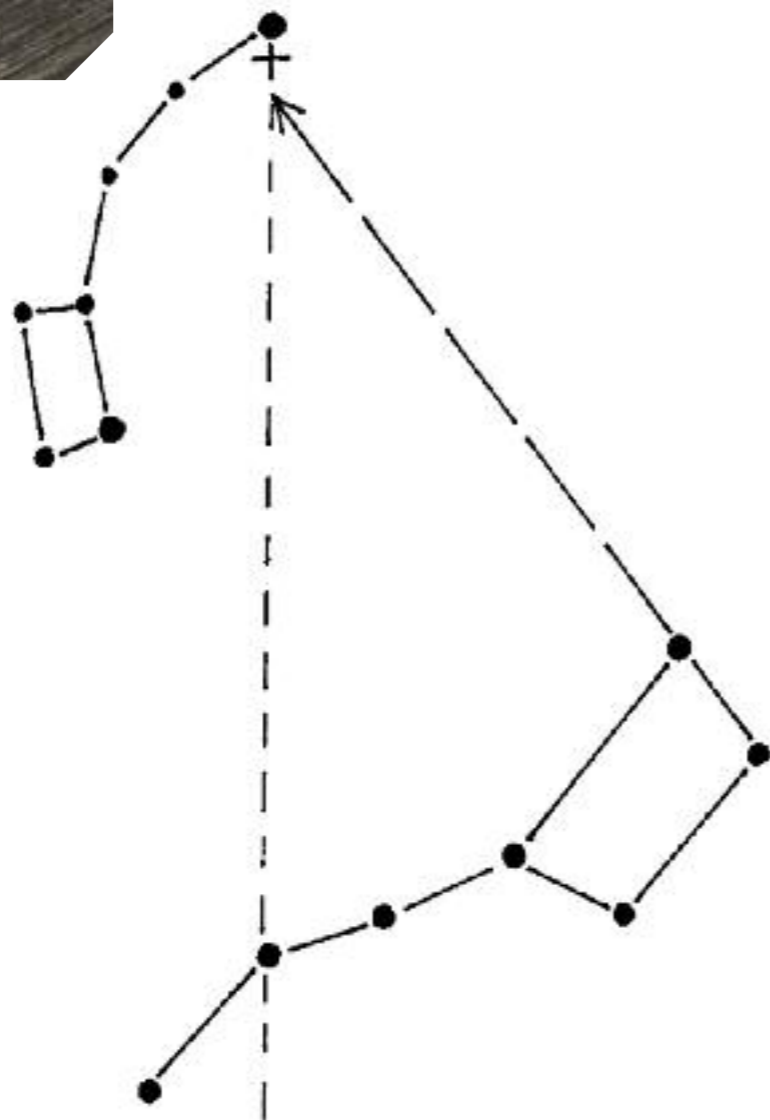

Tun! Det skal jeg ALDRIG spise igen!

Dag 17

Lige nu sker der ikke så meget. Jeg har leget 'gæt en person' med min mor, men nu sidder jeg og keder mig. Hun er ikke så god til den leg. Hvis det er gamle konger, gætter hun det med det samme. Men hvis det er sangere eller skuespillere, er hun helt blank. Så nu sidder jeg bare og lytter til sejlet, der blafrer i vinden. Jeg tror, at Island bliver spændende! Der er nogle varme kilder, man kan bade i.

De fleste ved, hvordan Karlsvognen ser ud. Hvis man følger linjen mellem de to bageste stjerner, rammer man Nordstjernen. Den peger altid mod nord!

Dag 18

Vi er lige kommet til Island. Min hud smagte helt salt på grund af havvandet. Så det var virkelig rart at få et bad! Men jeg har et seriøst problem! Synåls-kompasset duer ikke mere. Fordi vi er kommet så tæt på nordpolen, kan man ikke bruge magnetiske kompasser mere. Jeg aner ikke, hvad pokker jeg skal gøre!

Men måske har min mor en løsning. Solen bevæger sig på den sydlige himmel, når den går fra øst til vest. Så præcis midt på dagen står solen præcis i syd, siger hun. Hvis jeg kigger på min skygge, når solen står allerhøjest, så peger skyggen mod nord. Det lyder som om, det virker. Men kun når solen skinner, selvfølgelig. Hvis det havde været lidt mørkere om natten, kunne jeg også finde Nordstjernen. Den står altid i nord.

Sæler.

Sød søl!

Dag 22

Vi har holdt en lille pause på Island. Og det var virkelig godt! Jeg har fået købt et par uldvanter til turen videre mod Grønland.

Vi skal sejle stik vest mod Grønland. Jeg bliver nødt til at tjekke, om vi sejler rigtigt undervejs. Lige nu er vi ud for det høje fjeld Snæfellsjökull på det vestlige Island. Nu sætter min mor kursen mod vest. Videre mod Grønland!

Mine islandske uldvanter. Dem får jeg nok brug for derhjemme til vinter.

Sol, vand og vind. Nice! Solens højde på himlen afhænger af årstid og tid på dagen.

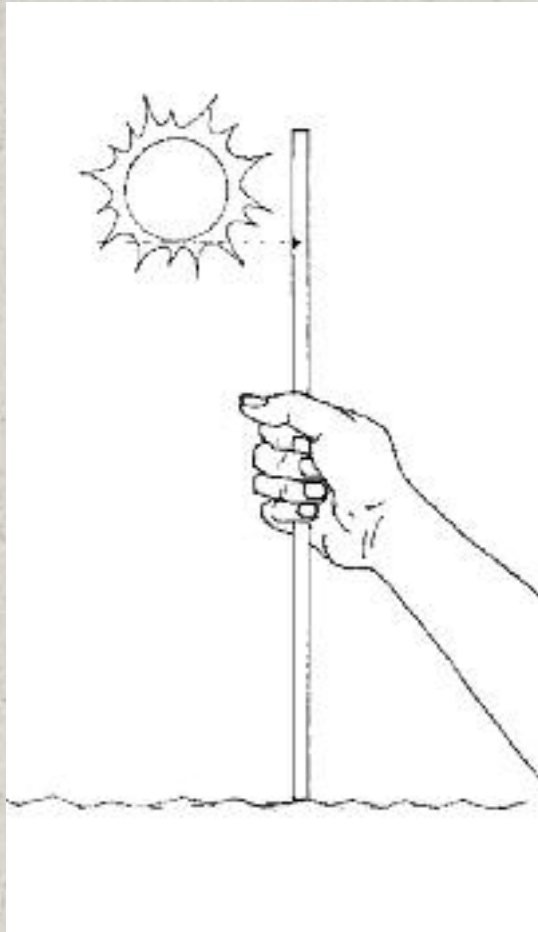

Dag 23

For at komme til Grønland, skal vi følge den 64. breddegrad mod vest. Min mor siger, at søfolk i gamle dage så på solen. Så fandt de ud af, hvor de var, ved at se på solens højde over horisonten. Solen bevæger sig hele tiden, så dens højde skal måles midt på dagen. Der står den nemlig højest på himlen. Så hvis vi sejler på den 64. breddegrad, så skal solen have samme højde hver dag kl. 12. Hvis vi kommer for langt

mod nord, står solen lavere på himlen. Og hvis vi er for langt mod syd, så står solen højere.

For at måle solens højde har jeg taget en pind. Kl. 12 i dag skal jeg så holde pinden lodret i strakt arm. Den nederste ende af pinden skal være lige på horisonten. Så skærer jeg et hak med min kniv ud for solens nederste kant. Hver dag kl. 12 kan jeg bruge pinden til at måle, om vi er kommet væk fra den 64. breddegrad.

Min pind til måling af solhøjden. Man skal lige huske ikke at se direkte op i solen. Det er ikke så godt for øjnene.

Mennesket har delt jorden op i bredde- og længdegrader. Ækvator er den midterste breddegrad, og har nr. 0. Der er breddegrader op til 90 både til Nordpolen og Sydpolen. Jorden er også delt ind i 360 længdegrader. Længdegrad nr. 0 går gennem byen Greenwich udenfor London, og den hedder 0-meridianen. Man kan finde ud af, hvor hene man er på jorden, hvis man kender både bredde- og længdegrad.

En af hvalerne. Tænk, at noget levende kan være så stort!

Dag 25

Hvaler! Vi har lige set hvaler! Jeg tror, det var pukkelhvaler. De var kæmpestore, og der var to af dem – en mor og en unge. De svømmede ved siden af båden i et kvarters tid, og så dykke-

de de lige pludselig og forsvandt med et kæmpe PSSSHT! Min mor var også vildt begejstret. Hun fortalte, at hvalerne tit synger til hinanden. Hvaler er for vilde!

Dag 26

Vi har medvind lige nu. Men nogle gange bliver vinden til storm, og så er det ikke sjovt at sejle! På vej til Tasiilaq i Østgrønland løb vi ind i en voldsom storm, og det var ved at gå helt galt! Bølgerne var nok 6-7 meter høje, og de væltede ind over rælingen. Båden gyngede, og det regnede helt vildt. Jeg blev fuldstændig gennemblødt. Vinden, regnen og havvandet stak som nåle i huden, og jeg frøs virkelig meget. Jeg var total lammet af kulde og skræk! Heldigvis var min mor mega sej til at sejle båden. Nu er vi nået sikkert frem til Tasiilaq. Men det tog mig flere timer at blive ordentlig varm igen!

Jeg har lige sms'et med dem derhjemme. De har sommerferie nu, og de fleste skal ud og rejse med deres familie. Men det er jeg jo ligesom allerede. Og sikke et sted! Grønland må være det flotteste sted ever. Og luften dufter helt frisk. Vi har gået nogle ture i byen og set rigtig mange slædehunde. Men ingen isbjørne desværre. I morgen skal vi ned langs kysten til Nanortalik, som ligger på Grønlands sydspids. Når vi sejler langs kysten, behøver jeg ikke måle solhøjde og den slags.

Grønland. Man skal lige passe lidt på isbjergene, men ellers er det et fedt sted at sejle.

Dag 29

Vi er på vej sydpå langs Grønlands kyst. Her er stadig vildt flot! Men også ret koldt. Jeg er glad for mine uldvanter. Det blæser ret meget her ude på vandet, og luften føles koldere, når det blæser. Det hedder windchill-effekten. Jo mere det blæser, jo mere bliver man kølet ned. Men ikke hvis man har uldvanter på!

I morgen skulle vi gerne være i Nanortalik. Jeg glæder mig til at få et bad og noget mad, som ikke er tun. Det smager efterhånden som pap! Bag efter skal vi sejle mod vest til Canada. Jeg glæder mig til at se Canada og prøve at snakke engelsk.

For det meste slapper man ret meget af, når man sejler.
Så min mor og mig havde god tid til at snakke!

Dag 30

Så er vi lige sejlet ud på turen fra Grønland til Labrador i Canada. Det er vist der, Labrador-hundene kommer fra. Turen derover kommer nok til at være ligesom turen fra Island til Grønland.

Vi skal sejle ret lang tid på vej til Labrador uden at se land. Derfor er det smart, hvis jeg ved, hvor langt vi har sejlet. For at vide det, må jeg kende vores fart. Men det er egentlig meget nemt. Jeg tager et lille stykke træ og smider det i vandet fra forenden af båden. Så tager jeg tid på, hvor længe træstykket er om at nå ned til bådens bagende. Og jeg ved, hvor lang min mors båd er. Så er det bare at gange og dividere for at regne om til km/t. Eller knob, hvis man er en rigtig sømand.

På land måler man fart i km/t eller m/s. På havet måles skibes fart som regel i knob, som er sømil/ time. En sømil er 1,852 km. En knob er altså 1,852 km/t. Navnet knob stammer fra dengang, man målte et skibs hastighed ved at lægge en line med knuder på ud i vandet.

Dag 35

Nu sejler vi turens sidste stykke. Ned langs Labradors kyst til Newfoundland. Min mor fortæller, at det er den samme vej, Leif den Lykkelige sejlede for 1000 år siden. Jeg er bare lykkelig for, at vi snart er der. Der er ikke så mange byer inde på land. Men når vi sejler forbi en, kan man dufte brænderøgen fra husene, før man kan se byen!

Jeg tror, at min mor er ret imponeret over, hvor god jeg er til at finde vej. Altså, hun er ret god til at sejle båden. Men det er mig, der finder ud af, hvilken vej vi skal. Jeg glæder mig til at komme hjem og se, hvordan det kan bruges.

Dag 37

Newfoundland! Vi klarede det! Det var godt nok det mest sindssyge eventyr, jeg har været på. Vi har sejlet mange hundrede kilometer, overlevet en storm og set de flotteste landskaber. Der er bare så mange oplevelser, jeg skal fortælle om derhjemme. Måske skal jeg lave en slags hæfte med den her dagbog og mine billeder? Måske lave en blog?

Nu skal vi ned og se på den gamle vikingeboplads, som ligger her. Vi skal også finde ud af, hvordan vi kommer hjem igen. Min mor snakkede om, at det kunne være hyggeligt at sejle videre. Men jeg skal ikke sejle mere nu. Jeg vil altså flyve hjem! Så må min mor finde ud af, hvordan hun vil gøre. Nu er det hendes tur til at løse problemerne!

Det her er stedet, hvor vikingerne kom til for 1000 år siden. Man har prøvet at bygge deres huse igen, så man kan se, hvordan de så ud. Jeg er glad for, at jeg ikke bor sådan!

Hjemme igen

Det var min dagbog. Det var næsten mærkeligt at komme hjem, hvor der var helt stille. Men heldigvis kom vi hjem til sidst. Min mor fandt en løsning, som virkelig var smart. Hun kan godt, når hun vil! Selvom hendes planer tit kikser, så lykkedes den her. Heldigvis!

Jeg har faktisk også lært meget. Jeg er blevet bedre til at finde vej. Og jeg er blevet rigtig god til at se, hvilket vejr det bliver. Men mest af alt har hele turen været et super fedt eventyr!

Hav det godt!
Oliver

Kolofon m.m.

